

PROTOKOLLAT
med
tilkendevivelse
i
faglig voldgift (2016.0144)

HK Privat
for
HK/Hovedstaden
(advokat Peter Breum)

mod

3F – Fagligt Fælles Forbund
(advokat Nicolai Westergaard)

Afsagt den 2. maj 2017

Tvisten

Sagen angår spørgsmålet om, hvilket løntrin Jonas Bang Petersen, der er ansat som vokselev hos 3F - Fagligt Fælles Forbund, skal indplaceres på.

Påstande

Klager, HK Privat for HK/Hovedstaden, har nedlagt følgende påstande:

Principal:

Indklagede skal anerkende, at Jonas Bang Petersen skal indplaceres på skalatrin 36 i henhold til overenskomst mellem 3F – Fagligt Fælles Forbund og HK/Hovedstaden vedrørende SAMDATA.

Indklagede skal til Jonas Bang Petersen efterbetale differencen mellem den konkret udbetalte løn og løn i henhold til skalatrin 36 med procesrente fra de enkelte lønudbetalinger til betaling finder sted.

Subsidiært:

Indklagede skal anerkende, at vokselever ikke kan indplaceres under skalatrin 36 i overenskomsten mellem 3F – Fagligt Fælles Forbund og HK/Hovedstaden vedrørende SAMDATA.

Indklagede, 3F – Fagligt Fælles Forbund, har principalt påstået afvisning, subsidiært frifindelse.

Sagens behandling

Sagen forhandlede den 16. marts 2017.

Voldgiftsretten bestod af Birgitte Schneider og Monica Hovgaard, begge udpeget af klager, og Jena Juul Holm og Mette Paulisen, begge udpeget af indklagede, samt – som opmand – undertegnede højesteretsdommer Jytte Scharling.

Som procedør for klager mødte advokat Peter Breum.

Som procedør for indklagede mødte advokat Nicolai Westergaard.

Der blev under forhandlingen afgivet forklaring af Kenneth Jensen, tillidsrepræsentant i SAMDATA-klubben, Helle Lindgren, overenskomstchef HK Service Hovedstaden, Christina Melin Hoffmann, leder af it-afdelingen i 3F, og Jacob Blidorf, juridisk HR-konsulent i 3F.

Efter procedure og bevisførelse voterede voldgiftsrettens medlemmer. Der kunne ikke opnås flertal for en afgørelse blandt de partsudpegede medlemmer. Afgørelsen skulle herefter træffes af opmanden.

Opmandens afgørelse

Sagens baggrund mv.

Jonas Bang Petersen blev med virkning fra den 1. september 2015 ansat hos 3F – Fagligt Fælles Forbund som vokselev på Data og Kommunikationsuddannelsen til it-supporter. Uddannelsen er toårig. I henhold til ansættelsesaftalens punkt 8 om løn og andre vilkår er lønnen aftalt således, at den mindst skal udgøre den løn, der er fastsat ved kollektiv overenskomst inden for uddannelsesområdet, jf. lov om erhvervsuddannelser § 55, stk. 2. Det fremgår endvidere af punkt 8 bl.a.:

”Eleven er dækket af overenskomst mellem Fagligt Fælles Forbund og HK København vedr. Samdata.

Lønnen for vores vokselever er endnu ikke forhandlet på plads, men udgør minimum 18.000 kr. pr. måned.”

I forbindelse med ansættelsen blev der afholdt lønforhandlinger mellem 3F og HK/Hovedstaden. Forhandlingerne endte resultatløse. Ved mail af 8. december 2015 til bl.a. Helle Lindgren, HK/Hovedstaden, meddelte Jacob Blidorf på vegne 3F herefter bl.a. følgende:

”Ved ansættelsen forud for forhandlingerne fastsatte HR lønnen til vokseleven til 18.000 kr. HR har i forhandlingerne tilbudt en væsentlig højere løn, men parterne har som bekendt ikke kunne nå til enighed.

Da HR fortsat ønsker at honorere vokseleven med en højere løn end den umiddelbare startløn og da forhandlingerne har været uden resultat pga. fortolkningsuenighed, benytter HR sig af arbejdsgivers fortolkningsfortrin og fastsætter herefter lønnen som følger:

Løn, vokselev i it-afdelingen til supporter-vokselev:

1. år Kr. 21.000

2. år Kr. 21.500

Lønreguleringen sker med tilbagevirkende kraft fra vokselevens tiltrædelse.”

Overenskomstgrundlaget mv.

Den overenskomst, der var gældende ved Jonas Bang Petersens ansættelse som voksenelev, var Overenskomst mellem Fagligt Fælles Forbund og HK København vedrørende SAMDATA.

Overenskomsten omfatter de i IT-afdelingen ansatte medarbejdere, dog undtaget afdelingschefer, konsulenter og konsulentlignende i 3F.

I § 4 om lønforhold fremgår bl.a.:

”LØNSKALA:

Skala	Skalatrín
1:	36-37
2:	38-39
3:	40-41-42
4:	43-44-45
5:	46-47
6:	47-48
7:	49

...

STILLINGSKATEGORIER:

Administrative medarbejdere aflønnes uden for det ovennævnte skalatrínssystem således:

Ved nyansættelse indplaceres der på skalatrín 40

Efter 1 års ansættelse indplaceres medarbejderen som administrativ 2.

Følgende stillingskategorier er oprettet: Administrativ 2.

Administrativ 2 med indplacering på skala 3

Såfremt anciennitet, kvalifikationer og uddannelse taler herfor, foregår indplaceringen på et højere løntrín.

Hvorefter, der kan optages forhandling om omplacering op til skalatrín 40.

Operatør 1	skala 3
- 1	- 4
- 1	- 5

...

[herefter følger placeringer for driftsplanlægger, programmør, brugerkonsulent og systemmedarbejdere]

Ved ansættelse af elever optages der forhandling om lønindplacering.”

I § 15 om ansættelse af elever hedder det bl.a.:

”Der er enighed mellem parterne om, at der i IT-afdelingen inden for HK-området en gang om året kan ansættes elever.
Uddannelsen afvikles i overensstemmelse med lov om erhvervsuddannelser.
...
Angående aflønning af elever, henvises til overenskomstens § 4.”

I de tidligere overenskomster var bestemmelsen om aflønning af elever formuleret således:

Overenskomst 1999/2002 mellem Specialarbejderforbundet og HK, København vedrørende SID-DATA:

§ 4 om lønforhold indeholdt som den gældende en lønskala med skalatrin fra 36-49. § 4 indeholdt endvidere en bestemmelse om, at elever aflønnes med 1. års løn 9.100 kr. og 2. års løn 10.500 kr. [månedligt].

Overenskomst 2002/2005 mellem Specialarbejderforbundet og HK, København afd. 8 vedrørende SAMDATA og følgende overenskomster indeholder de samme bestemmelser om lønskala og elevers lønindplacering som den gældende overenskomst.

Det er oplyst, at de skalatrin, der henvises til i overenskomsten er de skalatrin, der gælder for offentligt ansatte. Denne løntabel går fra skalatrin 1 – 55+.

Som et eksempel på lønbestemmelser vedrørende elever på andre områder mellem 3F og HK er henvist til overenskomst mellem Fagligt Fælles Forbund og Faglig Fælles AKASSE på den ene side og på den anden side HK Service København, 3F Industri og Service København og 3F lager, post og servicearbejdernes Forbund (herefter betegnet Fællesoverenskomsten). Overenskomstens område er de i forbundet, arbejdsløsheds-kassen og på regionskontorerne ansatte medarbejdere.

Det fremgår af denne overenskomsts § 4 om lønforhold, at gruppe 1: Rengørings og kantinepersonale indplaceres på skalatrin 29, mens gruppe 2: Ekspedition, inspektørmedarbejdere, arkivet og øvrige LPS-medarbejdere ved ansættelsen bliver indplaceret på skalatrin 33 og efter endt prøvetid oprykkes til det løntrin, arbejdsstedets øvrige ansatte har.

Om gruppe 3 hedder det:

”Løntrinnet for HK-ansatte i prøvetiden er 40, dog med den undtagelse, at hvis de efterspurgte kvalifikationer allerede forefindes skal nyansatte placeres på det aftalte løntrin på ansættelsestidspunktet. Det samme er gældende for vikaransættelser.

Voksenelever på HK området aflønnes med skalatrin 33.”

Under overskriften gruppe 4 er anført:

”Ved ansættelse af elever optages forhandling med den relevante klub om lønindplaceringen.”

§ 15 indeholder nærmere bestemmelser om ansættelse af elever. Det hedder heri:

”Angående aflønning af elever, henvises til overenskomsten § 4 under gruppe 4.”

Indklagede har oplyst, at elevlønnen for HK-elever under Fællesoverenskomsten for unge elever (under 25 år) pr. 1. april 2016 udgør 50 % af trin 40, svarende til 15.669 kr. om måneden i første ansættelsesår. Voksenelever (over 25 år) aflønnes på trin 33, svarende til 28.575 kr. om måneden.

Som nævnt ovenfor var elevlønnen i 1999/2002 SAMDATA-overenskomsten fastsat til 9.100 kr. månedligt for en førsteårselev. Månedslønnen pr. 1. april 2002 på skalatrin 36 udgjorde 23.588 kr.

Pr. 1. april 2015 var månedslønnen i henhold til statens takster på skalatrin 33: 27.279 kr. og på skalatrin 36: 28.388 kr.

Forklaringer

Kenneth Jensen har forklaret bl.a., at han blev tillidsrepræsentant i SAMDATA-klubben i 1999. Han har deltaget i overenskomstforhandlingerne siden. HK har overenskomst for 5 klubber med 3F. Overenskomsterne blev oprindeligt forhandlet samlet, men i forløbet vedrørende overenskomsten for 2011/2013 opstod der uenighed, og SAMDATA-klubben har herefter forhandlet separat. Overenskomsterne 1999/2002 og 2002/2005 forhandlede SAMDATA-klubben selv uden bistand fra HK, Hovedstaden. Som han husker det, var det ledelsen, der bragte forslaget til ændring af overenskomsten vedrørende elevlønnen op. Der var dengang ikke elever i IT-afdelingen og heller ikke udsigt til, at dette ville blive tilfældet. Der havde været drøftelser om, at der skulle indgås en fælles aftale om elever. SAMDATA

havde altid fulgt de andre HK-klubbers aftaler om elever. I de andre 4 HK-klubbers overenskomster med 3F var voksenelevlønnen fastsat til trin 33, svarende til det laveste trin på de HK-ansattes lønskala. Han tænkte derfor, at en voksenelev måtte aflønnes på det laveste trin i SAMDATA-overenskomsten, som er trin 36. Dette er i tråd med, at IT-medarbejderne altid har været højere lønnet end andre HK-områder.

Ledelsen tog kontakt til ham for at forhandle løn ved ansættelsen af Jonas Bang Petersen som voksenelev. Jonas var den allerførste elev, der blev ansat i IT-afdelingen. Ledelsen tilbød en månedsløn på 21.000 kr. Der blev samtidig ansat 4 andre voksenelever på de andre HK-overenskomster. Han spurgte, hvad de fik i løn, og fik oplyst, at de blev ansat på løntrin 33. Han kunne ikke acceptere løntilbuddet til Jonas. De kunne ikke nå til enighed. Jonas var uddannet industritekniker og havde senest undervist som lærer på en skole for autister. Han forstod ikke, at Jonas skulle forskelsbehandles i forhold til de øvrige voksenelever. De sidste mange år er nyansatte udlærte i IT-afdelingen startet på skalatrin 45.

Om Christina Melin Hoffmanns rolle i SAMDATA-klubben har han forklaret, at hun i mange år var næstformand i klubben. Hun deltog ikke selve forhandlingerne vedrørende 2002/2005 overenskomsten, men sad i en baggrundsgruppe.

Helle Lindgren har forklaret bl.a., at hun er overenskomstchef i HK Service Hovedstaden. Hun er daglig kontaktperson til 3F. HK's tillidsrepræsentanter på SAMDATA-overenskomsten forhandler selv overenskomsten så langt som overhovedet muligt. Hun træder kun til, hvis der opstår noget særligt. Hun var ikke inde over 2002/2005 overenskomsten.

Hun blev inddraget i drøftelserne om lønfastsættelsen ved ansættelsen af 5 voksenelever i 3F i efteråret 2015. 3F ville oprindeligt foretage ansættelsen til en løn, der lå under skalatrin 33. Det oprindelige udspil lå vist omkring 18 -19.000 kr. Efter et par dages forhandlinger måtte 3F dog acceptere at følge Fællesoverenskomsten for de 4 voksenelever, der var ansat under denne, og dermed aflønne på skalatrin 33. Der kunne ikke opnås enighed om lønnen til Jonas Bang Petersen, der er elev under SAMDATA-overenskomsten. Efter hendes opfattelse følger det af SAMDATA-overenskomsten, at såvel unge-elever som voksenelever skal lønnes på skalatrin 36. Det er rigtigt, at dette udgør en stor forskel til elev aflønningen efter Fællesoverenskomsten. Det er bl.a. derfor, at der er ført drøftelser om en fælles elevaftale.

Christina Melin Hoffmann har forklaret bl.a., at hun i dag er support-chef i IT-afdelingen, og dermed en del af ledelsen. Hun har været i ledelsen siden 1. januar 2005. Før da var hun fra 1983 ansat som medarbejder i Edb-afdelingen. Som medarbejder var hun i bestyrelsen for SAMDATA-klubben i 10-15 år, herunder i en årrække som næstformand. Hun havde i denne periode et tæt samarbejde med formanden. Hun følte sig meget inddraget i overenskomstforhandlingerne i 1999 og 2002, selv om hun ikke sad med inde ved forhandlingsbordet. Hun var med til at opfinde lønskalaen i 1999/2002 overenskomsten. Hun husker ikke, om de drøftede elevvilkår. De havde jo ikke elever dengang. Hun husker ikke, om det var ledelsen, der bragte forslaget om den ændrede formulering vedrørende elever op ved forhandlingerne om 2002/2005 overenskomsten. Hun har ingen erindring om baggrunden for ændringen. De havde ikke elever dengang. Der blev ikke drøftet et tema om, at elever på SAMDATA-overenskomsten skulle have en højere løn end elever på Fællesoverenskomsten, og hun erindrer ikke drøftelser om, at skalatrin 36 skulle være nederste grænse.

Jacob Blidorf har forklaret bl.a., at han siden 2011 har været juridisk konsulent i HR-afdelingen i 3F. Under lønforhandlingerne i forbindelse med ansættelsen af Jonas Bang Petersen tilbød HK, at lønnen kunne fastsættes til skalatrin 33. Der blev ikke drøftet en løn over skalatrin 36. Der blev forhandlet i et rum, der lå under løntrin 36. Der kunne ikke opnås enighed.

Da der i 2015 blev forhandlet en rammeaftale om et nyt lønsystem for alle 5 klubber, drøftede man desuden, at der var behov for en fælles elevaftale. Denne er endnu ikke færdigforhandlet.

Parternes argumentation

Klager har i hovedtræk anført, at sagen vedrører en tvist om fortolkning af parternes overenskomst og derfor rettelig henhører under faglig voldgift. Det bestrides, at der er talt om en interessekonflikt vedrørende lønfastsættelsen, eller at sagen henhører under Tvistighedsnævnet.

SAMDATA-overenskomsten, som vokselev Jonas Bang Petersen er omfattet af, indeholder ikke hjemmel til at fastsætte elevlønnen til et lavere niveau end lønramme 36. Det fremgår af § 4 i overenskomsten, at der ved ansættelse af elever skal optages forhandling om

lønindplaceringen, og dermed ikke forhandling om lønnen som sådan. Overenskomstens § 4 indeholder i overensstemmelse hermed bestemmelser om indplacering på forskellige skalatrin afhængig af stillingskategori, anciennitet og kvalifikationer. Henvisningen til lønindplacering henviser entydigt til skalatrinene. Overenskomsten angiver således, at indplaceringen skal foretages inden for de rammer, som er aftalt. Det laveste løntrin, der er angivet, er løntrin 36.

Den anførte fortolkning støttes af forløbet ved ændringen af overenskomstbestemmelserne fra overenskomst 1999/2002 til overenskomst 2002/2005. I 1999/2002 overenskomsten var der fuldstændig parallelitet mellem elevlønsbestemmelser i henholdsvis SAMDATA-overenskomsten og Fællesoverenskomsten. Det må lægges til grund, at det var ledelsen, der ønskede ændringen i 2002/2005 overenskomsten, og dermed valgte at gå væk fra en bestemt angivelse af elevlønnen. De voksne elever, der er ansat efter Fællesoverenskomsten, lønnes på skalatrin 33. Lønnen her er kun marginalt lavere end lønnen på skalatrin 36. Den løn, der er tilbudt Jonas Bang Petersen med start 21.000 kr., er således ca. 7000 kr. lavere end lønnen for de voksne elever, der samtidig er ansat på Fællesoverenskomsten. Dette indebærer en urimelig forskelsbehandling, der ikke kan have været tilsigtet. Det er ledelsens risiko, at man har valgt ikke at fastsætte særbestemmelser om lønnen for unge-elever på SAMDATA-overenskomsten.

Indklagede har principalt anført, at sagen bør afvises, da den ikke henhører under faglig voldgift. Sagen angår ikke et spørgsmål om fortolkning af parternes overenskomst, men alene et lønspørgsmål, der skal forhandles mellem parterne, og som der ikke er opnået enighed om. Der er således tale om en ren interessekonflikt. Subsidiært gøres det vedrørende afvisningspåstanden gældende, at sagen i realiteten angår, om Jonas Bang Petersen i sin uddannelsesstilling har en løn, der er lavere end den, overenskomsten foreskriver. En sådan tvist henhører under Tvistighedsnævnet.

Til støtte for frifindelsespåstanden har indklagede i hovedtræk anført, at bestemmelsen i SAMDATA-overenskomstens § 4 om fastsættelsen af elevløn entydigt fastsætter, at elevlønnen skal fastsættes ved forhandling. Der er ikke grundlag for den forståelse, klager vil indlægge i brugen af ordet ”lønindplacering”. Bestemmelsens centrale element er, at lønfastsættelsen skal ske ved forhandling.

Denne fortolkning støttes af, at Fællesoverenskomsten i § 4 under gruppe 4 indeholder en bestemmelse med tilsvarende indhold, hvorefter der ved ”ansættelse af elever optages forhandling med den relevante klub om lønindplacering”. Denne bestemmelse er stedse blevet praktiseret på den måde, at der er blevet forhandlet om en bestemt løn og ikke om et bestemt skalatrin.

Bestemmelsen i SAMDATA-overenskomsten vedrører alle elever – såvel unge-elever som voksnelever. Den indeholder således ikke, som Fællesoverenskomsten, en særbestemmelse om løn for voksnelever. En konsekvens af klagers forståelse vil således være, at alle elever på SAMDATA-overenskomsten skal aflønnes på mindst skalatrin 36. Dette vil medføre en markant højere løn for unge-elever på SAMDATA-overenskomsten i forhold til Fællesoverenskomsten. Dette har formodningen imod sig. Det har endvidere formodningen imod sig, at man ved overgangen fra 1999/2002 overenskomsten til 2002/2005 overenskomsten ville indføre mere end en fordobling af elevlønnen.

Opmandens begrundelse og resultat

Således som sagen foreligger til afgørelse, finder jeg, at der mellem parterne består en uenighed om fortolkningen af bestemmelsen i SAMDATA-overenskomstens § 4 om lønfastsættelsen for elever. Denne fortolkningstvist henhører under faglig voldgift, jf. arbejdsretslovens § 21, stk. 2. Indklagedes afvisningspåstand tages derfor ikke til følge.

I henhold til § 4 om lønforhold i den gældende SAMDATA-overenskomst skal der ved ”ansættelse af elever optages forhandling om lønindplacering”. Efter sin placering i § 4 og ordlyden finder jeg, at bestemmelsen mest nærliggende må forstås således, at elevlønnen skal forhandles uden at være bundet til et bestemt skalatrin. Ved fortolkningen finder jeg således, at anvendelsen af ordet ”lønindplacering” ikke i sig selv indebærer, at lønnen kun kan fastsættes inden for skalatrinene 36-49.

Jeg har herved lagt vægt på, at bestemmelsen om elevløn, således som den med den nugældende formulering kom ind i 2002/2005 overenskomsten, afløste den tidligere gældende bestemmelse i 1999/2002 overenskomsten, hvor elevlønnen var fastsat til et bestemt beløb, der lå endog meget væsentligt under lønnen på skalatrin 36. Månedslønnen var således 9.100 kr. i 1999/2002 overenskomsten, hvor en månedsløn i h.t. skalatrin 36 pr. den 1. april 2002 ville udgøre 23.588 kr. Det må lægges til grund, at der ikke var særlige forhandlinger mellem

parterne om ændringen af formuleringen om elevløn, og at denne ændring ikke blev tillagt særlig vægt af klager. Bestemmelsen om elevløn i SAMDATA-overenskomsten omfatter såvel unge-elever under 25 år som voksenelever. Jeg finder, at det må have formodningen klart imod sig, at det ved ændringen blev tilsigtet, at der skulle ske en forhøjelse af elevlønnen til mere end det dobbelte, og at dette har været parternes forståelse. Jeg finder endvidere, at dette støttes af, at den tilsvarende bestemmelse i Fællesoverenskomsten – når bortses fra denne overenskomsts særbestemmelse for voksenelever – efter det oplyste stedse af parterne i denne overenskomst er blevet administreret i overensstemmelse med indklagedes forståelse.

På den anførte baggrund finder jeg, at klager ikke har godtgjort, at § 4 i SAMDATA-overenskomsten skal forstås således, at elevlønnen mindst skal fastsættes til lønnen i henhold til skalatrin 36. Jeg tager derfor indklagedes frifindelsespåstand til følge.

De partsudpegede medlemmer erklærede sig enige i, at sagen kan afgøres ved denne tilkendegivelse, og kendelse blev frafaldet.

Thi bestemmes:

Indklagede, 3F – Fagligt Fælles Forbund, frifindes.

Opmanden bestemte, at hver part bærer egne omkostninger og halvdelen af udgiften til opmanden.

Sagen sluttet.

København, den 2. maj 2017.

Jytte Scharling